

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ОКПП 4. Математичне моделювання, планування експерименту та комп'ютерна обробка інформації

спеціальність	132 Матеріалознавство	обов'язковість дисципліни	обов'язкова
освітня програма	матеріалознавство	факультет	Мехатроніки та інжинірингу
освітній рівень	третій (освітньо-науковий), PhD	кафедра	Мехатроніки та деталей машин

ВИКЛАДАЧ

АНТОЩЕНКОВ РОМАН ВІКТОРОВИЧ

Вища освіта – спеціальність 133 Галузеве машинобудування, 208 Агроінженерія
 Науковий ступень – доктор технічних наук 05.05.11 Машини та засоби сільськогосподарського виробництва, 133 Галузеве машинобудування
 Вчене звання – професор, завідувач кафедри
 Досвід роботи – більше 10 років
 Показники професійної активності з тематики курсу:

- автор більше ніж 250 друкованих праць;
- автор 5 підручників та 20 методичних публікацій;
- автор 7 статей у БД Scopus/WOS;
- член-кореспондент Транспортної академії України;
- багаторазовий учасник наукових і методичних конференцій.

телефон	066 605 95 47	електронна пошта	roman.tiaxntusg@gmail.com	дистанційна підтримка	Moodle

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

Мета	Метою вивчення освітньої компоненти ОКПП 4 Математичне моделювання, планування експерименту та комп'ютерна обробка інформації є формування системи знань щодо методів математичного моделювання та планування експерименту, що характеризуються новизною, теоретичною і практичною цінністю та сприяють розв'язанню значущих проблем галузевого машинобудування		
Формат	лекції, практичні заняття, самостійна робота, командна робота		
Специфічні результати навчання і форми їх контролю	- Планувати і виконувати експериментальні та теоретичні дослідження з матеріалознавства та суміжних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних наукових досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу передових знань щодо досліджуваної проблеми / лекції, практичні роботи, самостійна робота; - Проводити професійну інтерпретацію отриманих матеріалів на основі спеціалізованого програмного забезпечення з використанням існуючих та розроблених теоретичних моделей, застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема спеціалізовані бази даних та інформаційні системи / лекції, практичні роботи, самостійна робота; - Володіти комплексом необхідних гуманітарних, природничо-наукових та професійних знань, достатніх для досягнення інших результатів навчання, визначених освітньою програмою / іспит;		
Обсяг і форми контролю	3 кредити ECTS (90 годин): 14 годин лекцій, 16 годин практичних робіт; самостійна робота; модульний контроль (2 модулі); підсумковий контроль – іспит.		
Вимоги викладача	вчасне виконання завдань, активність, командна робота		
Умови зарахування	згідно до навчального плану		

ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ОСВІТИ І ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Компетенції	ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, генерувати нові ідеї та розв'язувати комплексні проблеми матеріалознавства. ЗК05. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері комп'ютерної інженерії системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору СК05 Здатність обирати та застосовувати сучасне комп'ютерне забезпечення для обробки результатів експериментальних вимірювань моделювання властивостей матеріалів, технічних об'єктів або процесів	Програмні результати навчання	ПРН08. Проводити професійну інтерпретацію отриманих матеріалів на основі спеціалізованого програмного забезпечення з використанням існуючих та розроблених теоретичних моделей, застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)

Модуль 1. Теоретичні основи

Лекція 1	Загальні положення теорії моделювання	Практична робота 1	Форма і принципи представлення математичних моделей	Самостійна робота	Моделі в вигляді рівнянь частинних похідних Моделі в вигляді рівнянь частинних похідних Вибір оптимальної математичної моделі
Лекція 2	Поняття «математична модель»	Практична робота 2	Класифікація математичних моделей		
Лекція 3	Побудова математичних моделей. Лінійні математичні моделі. Нелінійні детерміновані моделі	Практична робота 3	Організація математичного моделювання		
Лекція 4	Математичне моделювання. Диференціальні рівняння	Практична робота 4	Класифікація методів математичного моделювання		

Модуль 2. Комп'ютерні технології обчислень в математичному моделюванні

Лекція 5.	Загальні відомості про теорію прийняття рішень	Практична робота 5	Планування факторних експериментів	Самостійна робота	Структура експерименту. Планування експерименту. Симплексний метод планування експериментів. Моделі прямої та непрямої аналогії Статистичні основи планування експерименту. Аналіз результатів експерименту з дослідження статистичної залежності
		Практична робота 6	Критерії оптимальності планів регресійного аналізу		
Лекція 6	Побудова та вирішення оптимізаційної задачі прийняття рішення	Практична робота 7	Оптимізація систем методом багатофакторного експерименту		
Лекція 7	Багатокритерійні задачі прийняття рішень. Побудова рішень оптимальних по Паретто	Практична робота 8	Системи комп'ютерної математики та їх можливості для математичного моделювання		

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література	1. Самарский А.А., Михайлов А.П. Математическое моделирование: Идеи. Методы. 2-е изд., испр. — М.: Физматлит, 2001. — 320 с. 2. Трусов П.В. Введение в математическое моделирование: Учебное пособие. — М.: Логос, 2005. — 440 с. 3. Albright Brian, Fox William P. Mathematical Modeling with Excel. 2nd Edition. — CRC Press; Taylor & Francis Group, 2020. — 370 p. 4. Bender E.A. An Introduction to Mathematical Modeling. John Wiley & Sons, 2000. - 272 p. 5. Артемов М.А., Коржов Е.Н. Математическое моделирование и компьютерный эксперимент. Воронеж: ВГУ, 2001. — 64 с. 6. Тимофеев В.Н. и др. Математическое моделирование и проведение натурного эксперимента. Учебное пособие по теоретическому курсу/ Под ред. , Е. А. Головенко, Е. В. Кузнецова — Красноярск: Сибирский федеральный университет, 2007. — 467 с. 7. Ionescu C.M. (Ed.) MATLAB: A Ubiquitous Tool for the Practical Engineer 2nd Edition. — ITeXLi, 2017. — 556 p.	Методичне забезпечення	1. Бакоев С.Ю., Мокриевич А.Г. Математическое моделирование и оптимизация в системе компьютерной математики Mathcad. Учебное пособие для самостоятельной работы. — пос. Персиановский, Донской ГАУ, 2013. — 64 с. 2. Булига К. Б., Міхайленко В.М. Комп'ютерний практикум із застосуванням математичних методів в економіці. Київ : Європейський університет фінансів, інформаційних систем, менеджменту і бізнесу, 2000. 67 с. 3. Ситник В. Ф., Орленко Н. С. Імітаційне моделювання: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. Київ : КНЕУ, 1999. 208 с. 4. Ясковець І. І., Протас Н. М., Осипова Т. Ю., Касаткін Д. Ю. Моделювання та прогнозування стану довкілля: [підручник]. Київ : ЦП «Компринт», 2018. 556 с. 5. Копішинська О.П., Тютюнник Л. М. Імітаційне моделювання : Лабораторний практикум. Полтава: ПДАА, 2013. 6. Мазаракі А.А., Толбатов Ю.А. Математичне програмування в Excel. Київ : Четверта хвиля, 1998. — 208 с.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

СИСТЕМА		БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумкове оцінювання	100 бальна ECTS (стандартна)	до 30	Підсумковий контроль
		до 30	Самостійна робота студента
		до 20	Модуль 1
		до 20	Модуль 2
Модульне оцінювання	20 бальна сумарна	до 10	усні відповіді на тестові питання
		до 10	усні відповіді на практичних заняттях

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.